

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica XVII. post trinitatis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

rem, Marc. 6. v. 34. proinde gaudent hic, tempus adesse, quo Deus populum suum visitare, & Prophetam tam diu desideratum excitare dignatus sit.

Imitemur hæc vestigia, dilecti fratres. Deus etiam nos visitavit mittendo Filium, & adhuc visitat suam bonitatem quotidie, dum non solum annum coronat bonitate sua, Pl. 65. v. 12. Sed etiam Ecclesiam dat Apostolos, Prophetas, Pastores & Doctores, Eph. 4. v. 11. agnoscamus igitur hoc beneficium, & Deum nos visitantem corde fideli excipiamus. Stat adhuc ad ostium & pulsat, si quis audierit vocem ejus & aperuerit januam, intrabit & coenabit cum illo, Apoc. 3. v. 20.

3. *Ratione rumoris*, qui exiit in omnem Judæam, & universam finitimam regionem.

Hic enim est usus miraculorum Christi, ut non tantum profint illis, in quibus perpetrata sunt, sed ut fructus eorum ad alios etiam redundet, & omnes homines certitudinem doctrinae Christianae inde perspiciant, cujus caput est, quod Christus sit verus Messias & Dei Filius, qui in plenitudine temporis carnem humanam assumere & talia miracula edere debebat, juxta vaticinium Esa. 35. vers. 5. confer Matth. 11. v. 5.

Discimus hinc, quando Deus nobis ali- quod insigne beneficium exhibet, quod illud non celare, sed grato animo dilatare & concelebrare debeamus, ut & alii audiant, & ad gratiarum actionem instigentur, quod pertinet admonitio Raphaelis, Tob. 12. v. 7.

Dominica XVII. post Trinitatis.

Evangelium Luc. 14 v. 1. 11.

Cum Aaron baculum suum projiceret ex Dei mandato, in serpentem conversus est. Magi fecerunt idem, sed serpens Aaronis devorabat serpentes eorum, Exod. 7. v. 10. seqq.

Christus ex mandato Patris in hunc mundum venit, ut voluntatem Patris nobis patefaceret, & miraculis etiam doctrinam illam confirmaret. Sed Pharisei invidabant ipsi hunc honorem, & baculos projiciebant, id est, non aperto Marte, sed per insidias & cuniculos ipsum aggrediebantur, spe fore, ut baculi serpentes fiant, & famam ipsius laderent, quam sibi apud omnes bonos conciliaverat: sed baculus Christi devoravit baculos eorum, ita non est prudentia, non est

sapientia, non est consilium contra Dominum, Proverb. 21. v. 30.

Exemplum habemus in hodierno Evangelio, ubi Pharisei ex composito constituerant quendam hydropicum, experturi scilicet, an Christus eum sanare velit, dilemmate hoc inter se fabricato, ut si sanare eum recusaret, immisericordiae vel impotentiae calumniam ipsi affricarent, si vero sanaret, ut sabbathi violatorem accusarent. Sed Christus retia sibi posita in adversariorum colulum retorquet, & ita defendit curationem hydropici, ut non invenient, quod respondere possint. Videbimus

I. *Convivium.*

II. *Mira-*

II. *Miraculum.*

III. *Colloquium.*

J. J.

EXEGESIS.

Absolon Davidis filius, quò injuriam ab Ammone fratre suo tum sibi, tum forori inprimis illatam ulcisceretur, epulum solenne instituit, & Ammonem invitavit, sed sub specie amoris merum odii & invidiæ venenum subdolè occultavit, ut quidem exitus docuit, 2. Sam. 13. v. 27. seqq. Tale convivium nobis etiam in prælecta pericope describitur, ubi considerandus occurrit

I. *Hospes activus*, qui convivium intruxit. Describitur ille

1. *Ratione professionis*, quod fuerit unus ex primoribus Phariseorum. Phariseus idem est quod divinus vel separatus, quia sectæ istius homines affectata sanctimonia se quasi ab aliis separabant, & justitiæ palmam omnibus aliis præcipere volebant, ut patet exemplo Luc. 18. v. 11. seqq. descripto. Hic die Sabbathi peractis sacris convivium instituit, ut Judæis familiare erat, sicut videre est Nehem. 8. v. 10. & Tob. 2. v. 2. & Christum inter alios etiam invitavit, quod planè non culpandum est. Convivia enim honesta instituire non est prohibitum, modo peragantur omnia in timore Domini, Tob. 9. v. 12. & modus servetur in cibo & potu. Sicut hic ad frangendum panem Christus invitatus esse dicitur, & Ahasverus Rex in suo Convivio neminem ad bibendum coëgit, Esther. 1. v. 8.

Hæc convivia habent suum usum, qui triplex:

1. *Honestæ recreatio*, Eccles. 2. v. 24.
2. *Amicitia plantatio*. Hinc pro singu-

lari benedictione Dei estimatur, quando vocat amicus amicum subter vitæam & ficum suum, Zach. 3. v. 10.

3. *Impiorum lucratio*, quo sine Christus ad publicanos & peccatores divertit, Matth. 9. v. 10. Luc. 19. v. 7.

2. *ratione intentionis*, quæ bona non est. Nam animo observandi Christum invitavit, ut in convivio, ubi omnia solent & dici & agi liberius, aliquid accipere possit, quod calumniando depraveret, & vel vitæ vel estimationi ejus insidias struat.

Observatores ejusmodi hodie multos invenias, qui sub specie singularis amicitia aliorum dicta & facta explicantur, ut calumniandi & condemnandi occasionem inveniant. De hoc filiorum seculi ingenio graviter conqueritur David Psal. 55. v. 22. exempla vide 1. Sam. 19. vers. 10. 2. Sam. 13. v. 27. 1. Macc. 16. v. 15. 16.

Fugiamus nos vitium hoc diabolicum. Nam in Christo Jesu veritas, Eph. 4. vers. 23. contra viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos, Ps. 55. v. 24. Væ enim qui potum dat amico suo, mittens fel suum & inebrians, ut aspiciat nuditatem suam, Hab. 2. v. 15.

II. *Hospes passivus*, qui Christus est. Hic quamvis consilia Phariseorum non ignorat, sciebat enim quid esset in homine, nec opus habebat ut quis testimonium perhiberet de homine, Johan. 2. v. 25. non tamen renuit venire, sed prompto accedit animo, nimirum voluit hæc ratione occasionem quærere conversandi cum Phariseis, eosque lucrificandi, ut tanquam Evangelicus Pastor ubique rete suam panderet, cujus proprietas est, relinquere 99. oves in deserto, & vel unicam aberrantem & ægotantem reducere, Luc. 15. v. 4.

Videmus hic quatenus cum hæreticis & impiis aliis conversari liceat. Certe Paulus talem conversationem, improbare videtur, 1. Cor. 5. v. 12. 2. Thess. 3. v. 14. itemque Joh. 2. Epist. v. 10. nec sine fundamento. Cum sancto enim sanctus eris, & cum perverso perverteris, inquit David Psal. 18. v. 26. 27. & Sirach. c. 13. v. 1. qui tangit picem, inquinabitur. Sed tamen sciendum est, quod Christianus quilibet duplicem quasi vitam agat. Unam Ecclesiasticam juxta Christianismum in doctrina, fide, usu sacramentorum, &c. alteram Politicam in quotidiana conversatione cum hominibus, quoad cibum, potum, emtiones, venditiones & alios contractus.

Quod priorem vitam attinet, non debet homo pius & orthodoxus cum impio & idololatra communicare, juxta admonitiones Pauli supra citatas, ne ob buccellam panis, ob potiunculam vini, aut speciosi alicujus lucelli veritatem reticere, & ad versatis pulvinaria supponere videatur, Ezech. 13. v. 18. Sic Christus cum Phariseis quidem conversatus, non tamen ipsis adulatus est, ut patet, Matth. 12. v. 38. 23. v. 24. 33. seqq. Interim ratione societatis externæ cum impiis & à vera religione alienis conversari possumus, aliàs è mundo nobis foret exeundum, 1. Cor. 5. vers. 10.

De Secundo.

Fuit Convivium, sequitur *miraculum*, ubi considerandus est

I. *Hydropicus*, qui imaginem peccati & concupiscentiarum carnalium nobis ob oculos ponit.

Hydrops lethalis ille morbus ex eo oritur, quod per nimiam aqua ingluviem epas debilitatur, sanguis corrumpitur, & homo tan-

dem suffocatur: Ita peccatum est spiritualis illa hydropisis, in qua omnes concepti & nati sumus, Psal. 51. v. 7. quam omnes velut aquam imbibimus in utero, Job. 15. vers. 16. quam intus & in cute nostra circumferimus, ut nil quicquam boni in carne nostra habet, Romanor. 7. v. 18.

Hydrops continuam sitim conjunctam habet, quam infecti hoc morbo restinguere non possunt, sed quò magis bibunt, eò magis sitiunt: Sic voluptatibus carnalibus inescati nunquam iisdem expleri possunt, sed ab injustitia ad injustitiam delabuntur Rom. 6. v. 19. præsertim avari, 1. Tim. 6. v. 9.

Hydrops ventrem inflat, & totum corpus turgidum reddit, quod mortis præludium est: Ita peccatum & in primis superbia hominem inflat, Pl. 73. v. 7. sed ruina ponèsequitur, Prov. 14. v. 34. 16. v. 18.

Hydrops quando invaluit, incurabilis est, & omnem medicorum opem respuit: Ita peccatum humana virtute non deletur, sed solius Christi merito. Ego sum, inquit, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas, & peccatorum tuorum non recordabor, Esai. 43. vers. 35.

Mortificate igitur vos mei, concupiscentias vestras. Nam concupiscentia quando concepit, parit peccatum, peccatum verò cum consummatum est, generat mortem, Jac. 1. v. 15.

II. *Medicus*, qui curam instituit. Hic Christus est Medicus ille magnus, Exod. 15. v. 26. & magister ad salvandum, Esai. 63. v. 1. quamprimum ille hydropicum videt, statim de auxilio cogitat, & ad Legisperitos & Phariseos ait: Num licet Sabbatho sanare? Cumque ipsi tacent, pergit ille & sanat hydropicum, prolixam subjungens apologiam,

giam, quâ factum hoc contra Phariseorum murmuraciones defendit.

Fuit igitur Cura Christi

I. *Sabbathica*, v. 1. & 3. unde colligitur, quod Sabbathum non prophanetur

1. *Operibus necessitatis*, exempli gratiâ, quando incendium oritur, vel, hostis irruit die Sabbathi, tunc licitum est ignem restinguere, & adversus hostes se armare, exemplo Maccabæorum, 1. Macc. 2. v. 41. Licitum etiam est tempore messis, quando fruges propter continuas pluvias periclitantur, die Solis, si forsan ille sudus esset, post cultum Deo præstitum, colligere & in horrea convehere. Ita discipuli Christi spicas colligebant in fame, quos ille contra Phariseos defendit, Matt. 12. v. 1.

2. *Operibus charitatis*, quæ in proximi utilitatem fascipiuntur, ut sunt benefacere, Matth. 12. v. 12. animam salvare, Marc. 3. v. 4. asinum aut bovem proximi è puteo liberare, Luc. 14. v. 5. ægrotos visitare, viduas & pupillos sublevare &c. hic cultus est immaculatus, Jac. 1. v. 27.

3. *Operibus pietatis*, quæ ad cultum divinum pertinent, ut sunt: Verbi divini prædicatio, Sacramentorum administratio, eleemosynarum erogatio. Cætera verò opera servilia, quæ sunt lucris causâ, & cultum divinum impediunt die Sabbathi omitenda sunt, Lev. 23. v. 7-8. aliàs Deus mittet ignem in portas nostras, qui devorabit domos, Jerem. 17. v. 27. festivitates nostras in luctum convertet, Amos. 8. vers. 10. terram exilio vastabit, & captivitate vindicabit, Lev. 26. v. 35. seqq. quod Israelitis evenit, 2. Chron. 36. v. 17. seqq.

II. *Majestatica*, si spectetur

1. *Miraculosa sanatio*. Nam in expectato responso Phariseorum tangit & sanat hy-

dropicum, est enim Dominus Sabbathi, Marc. 2. v. 28. & quamvis solo verbo & nutu ipsum sanare potuisset, ut paralyticum Centurionis servum, Matt. 8. v. 13. & alios, tamen hîc manum extendit, & tangit patientem, ut ostenderet miracula sua esse *θεαυδεια* *εργειας*, operationes Dei vitiles, quas non seorsim à carne, sed in ipso suo corpore faciat, ut Athanasius loquitur. Non legitur rogasse Christum hydropicus, nihilominus ipsum sanat. Quid faciet igitur à nobis rogatus? Certè pronior est ad dandum, quàm nos ad accipiendum, unde Sol justitiæ vocatur, Mal. 4. v. 2. & quemadmodum sol nō potest non lucere: Ita Christus non potest non misericordiæ suæ radios spargere, sed singulo mane, sicut sol oriri solet; Thren. 3. v. 23.

2. *Apologetica defensatio*. Quia enim perspiciebat calumnias Phariseorum, quibus factum illud tacite damnabant, & tanquã Sabbathi violatorem ipsum accusabant, apologiã statim subnectit, & quis, inquit, vestrum est, cui asinus aut bos in puteum cadat & nō continuo extrahat illum die Sabbathi? Si igitur licitum est bovem aut asinum de vita periclitantem servare & extrahere die Sabbathi, quidni hominem curare liceat? Cum homo non propter Sabbathum, sed Sabbathum propter hominem, Marc. 2. v. 27.

Nos discimus hinc, quod brutis etiam animantibus opera humanitatis exhibenda sint, sicut Judæis in lege præceptum erat, ut proximi asinum aut bovem aberrantem in viam reducant, aut sub onere jacentem erigant, etiam cum dispendio proprii commodi, Exod. 23. v. 4. 5.

Quid respondebunt igitur mancipia illa Diaboli, qui Satânico livore perciti, oves, boves, sues, equos, &c. proximi, vel fustibus excipiunt, tundunt, pungunt, vulnerant,

rant, &c. vel etiam beneficiis perimunt? Certè contra quintum præceptum peccant. Quod enim jumentis proximi damnum intulerunt, ipsi proximo libentius intulissent. Homicidarum igitur pœnam reportabunt, Apoc. 21. v. 8.

3. *Phariseorum obituro.* Tantam vim habet apologia Christi, ut ne gry quidem contra proferre habeant Pharisei, sed planè obmutescunt, & silentio suo se convictos esse demonstrant. Unde divina Salvatoris nostri elucescit sapientia, quâ dissipat consilia astutorum, ne possint implere manus eorum quod cœperant, Job. 5. v. 12. 13.

Trahamus hoc in nostram Consolationem, quando ab adversariis nostris astutissima adversus nos consilia cudi animadvertimus. Qui in altis habitat, deridet eos, Ps. 2. v. 4. nobiscum est Immanuel, Esa. 8. v. 9. 10.

De Tertio.

Superest, ut colloquium etiam convivale, die scõne Gastpredigt / contemplerur, ubi duo in primis notanda occurrunt:

1. *Stimulus occasionis*, ambitio nimirum Phariseorum & legisperitorum, quâ primos accubitus & loca honoratiora eligebant. Hoc ubi Christus animadvertit, ad humilitatem eos hortatur.

Instituit quidem Deus hunc ordinem in vita communi, ut quidam sint inferiores, quidam verò superiores, est enim Deus ordinis, 1. Cor. 14. v. 33. & vult, ut unus alterum honore præveniat, Rom. 12. v. 10. Omnibus tamen tam superioribus quàm inferioribus commendata debet esse humilitas, ut nil fiat per contentionem aut inanem

gloriam, sed ex modestia alium quisque præstantiorem se existimare debet, Phil. 2. vers. 3.

Honorandi utique sunt, quos Deus vel ratione officii, vel etiam ratione donorum supra alios extulit, Rom. 13. vers. 7. 1. Tim. 5. vers. 17. sed vicissim illi, qui officio vel donis sunt superiores, non abutantur honore illo ad superbiam, sed cogitent, officium divinum & dona Dei in ipsis honorari, propter quæ nemo superbiere debet, Jer. 9. vers. 23. 24. multò minus ex stulta quadam *φιλαυτιᾳ* primos accubitus ipsi eligant, sed expectent, Lev. 19. vers. 32.

2. *Regula instructionis*, quâ commendat

1. *Vanitatem ambitionis*, vers. 8. 9. Qui enim locum occupat sibi non competentem, postea cum ignominia surgere & cedere jubetur. Ne igitur magnifices te coram Rege, & in loco Magnatum ne steteris. Melius est ut dicatur tibi, ascende huc, quàm ut humiliet te aliquis coram Principe, & videant oculi tui, Prov. 25. v. 6. 7.

2. *Vtilitatem humiliationis*, v. 10. Qui enim honoratioribus loca superiora capessenda relinquit, & inferius occupat, honorem reportabit ab omnibus discumbentibus, qui ipsum quoque ad superiora subsellia invitabunt, dicentes: Amice, ascende superius, honor enim honorantis est non honorati, hinc Salomo, Prov. 29. v. 23. superbum sequitur humilitas, at humilem spiritu suscipiet gloria.

3. *Æquitatem retributionis*, vers. 11. Omnis qui se extollit, humiliabitur, & qui se humiliat, extolletur. Fugiamus igitur superbiam, quæ lapsum præcedit, Prov. 16. v. 18. & humilitati studeamus, quæ Dei favorem conciliat, Sir. 3. v. 20. 1. Pet. 5. v. 5.